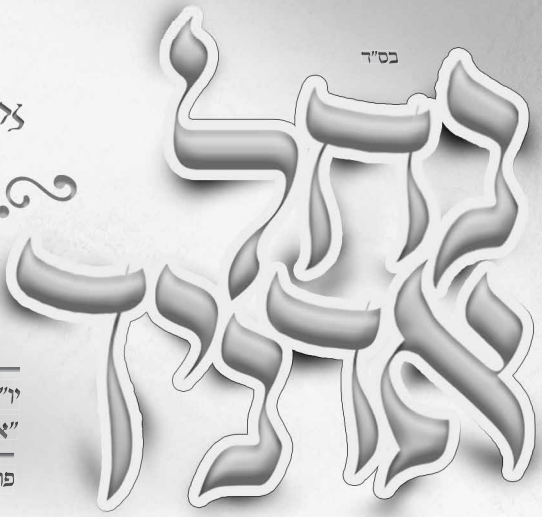

להגלות נעים תורה וחסידות
מנדר היוצא מעוד

י"ל ע"י התאהדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסיד זוטשקא
פר' וישב תשפ"ה • גליין רפ"ה

נהל קדומים

מעין נובע במשנת כ"ק מרן רבוה"ק זי"ע

חנוכה לשון חינוך לרמז על חינוך בני הבית לתור"ש

חנוכה נר איש וביתו

עד שתכלה רגל מן השוק –
צריך לבלות הרגילות של השוק

אשתך וגו' בניך כשתלי זיתים סביב וגו' (תהילים קכ"ח ג),
ר"ת של בניך וגו' עולה כמנין חנוכה, לרמז שחנוכה הוא
י"ט של חינוך הבנים לתורה ויראת שמים, ובפרט ירמזו
לנו הפסוק בניך כשתלי זיתים וגו' שצריך להושיב הבנים
סביב השולחן לשתף אותם במאורעות ימים קדושים
אלו ולהחזיר בהם את ה"ווארעמקייט" של דרך ישראל
סבא, דרך אבותינו ורבותינו הק'. איזהו "גבור בארץ", מי
נקרא גבור בארץ, זהו אדם אשר "יהיה זרעו דור ישרים
יבורך", וזהו תכלית כל האדם בעולם למען אשר יצוה את
בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' (בראשית י"ח ט"ז).

וא' מיסודות החינוך הוא שהאב צריך להוות דוגמא
לבניו שיראו איך יהודי עובד את ה', כיצד יהודי מתפלל,
כיצד יהודי לומד, וכמובן גם התנהגות בדרך ארץ, אבל
אם האב לא ימש דוגמא לבניו האין יחפוץ שיִקראו
טוב ממנו. ולכן בחנוכה זהו זמן של חשבון הנפש
בחינוך "נר חנוכה איש וביתו" (שבת סא, א), כל אדם צריך
לפשפש במעשיו ולעשות חשבון נפשו האם באמת
מהווה דוגמא טובה לבניו, האם היה רוצה שבניו יִקראו
כמוהו ויעשו כמעשיו, ואם לאו צריך הוא מיד לשפר
את מעשיו. ובוה יש לבאר הפסוק למען אשר יצוה את
בניו וגו' "אחריו" ושמרו דרך ה', אחריו דייקא, והכוונה
שקודם הוא ישימו דרך ה' כדת וכדרך ואח"כ יצוה את
בניו אחריו, אם אדם מדבר בעול התפילה צריך הוא
לידע שבניו לומדים ממנו, ואם אדם אינו מברך ברכת
המזון בדחילו ורחימו ובכוונה אלא ממלמל בפיו ולבו בל
עמו גם בניו יברכו כן, ולכן צריך כל אדם לזיהר בכל כוחו
להוות דוגמא לטובה שבניו אחריו יעידון גידון כן נראה
יהודי, כן נראה עובד ה', ועי"ז ילמדו ממעשיו.

חינוך הבנים למסירות נפש בעבודת ה'

יודוע מספה"ק עה"פ "ואני והנער נלכה עד כה"
(בראשית כב ה), כ"ה מרמז על חנוכה שהוא בכ"ה לחודש
סלו, שזהו הזמן המוכשר לחנך הבנים, וצריך להחזיר
בבנינו את המסירות נפש שהיה לאבותינו על כל קוצו
של יו"ד בהלכה. כ"ה כמספר האותיות שבפסוק ראשון
של קריאת שמע, שזהו הפסוק של מסירו"ג, עם פסוק
זה הפילו עצמם יהודים דורי דורות לכבשן האש על
קידוש השם, וזה צריך להחזיר בבנינו כמה מסירות
נפש היה לאבותינו על כל הלכה ועל כל מנהג ישראל
עד שמסרו נפשם כפשוטו על זה. ובוה יש לפרש חנו
כ"ה, דהנה היוונים רצו לקרר את בני ישראל מעבודת ה'
ולכן גזרו עליהם גזירות של שמד, אבל החשמונאים רוח
אחרת היתה עמם והם מסרו נפשם על מצוות ה' ועי"
כ"ה" אותיות של קריאת שמע ע"ז זה "חנו" וזכו לנצח
את היוונים. ועלינו ללמוד מפסוק זה שצריך לחנך את
הבנים בעבודת ה' לא בא תמיד בקלות, צריך הרבה עמל
על זה ובמסירו"ג ולא להרפות ח"ו.

והטעם שאנו נוהגין להדליק נר חנוכה בפתח הבית,
הענין הוא לחנך את בנינו שאין מה לחפש חוץ לפתח
הבית, מרגלא בפומיה דא"ז הרה"ק ר' איתמר זיע"א
שכידוע רצון הבורא ב"ה להטיב ולכן ברא העולם וברא
נסיונות כדי שלא יאכלו נהמא דכיסופא ויזנו להתענג
על ה' בעולם הבא ולעת"ל, כביכול בשכר העבודה בהאי
עלמא. וכשברא הבורא את העולם ברא את מלאך המות
שהוא יסית וידיח את באי העולם לעבור על רצונו ית'
ח"ו ועי"ז שיתגברו עליו יקבלו שכר. אמנם כדי שישמעו
לדבריו שינו שמו ליצחק, ואחר כמה דורות כשבאי
עולם נתודעו שהוא היצחק"ר הוא המלאך המות ולא רצו
לחטוא כי הרי הוא זה שנוטל נשמות האדם להענישם,
החליפו בבי"ד של מעלה את שמו לשטן. וכן הלאה כל
דור דור היצחק"ר מתגלה באופן אחר ובשם אחר. ואמר
אא"ז זי"ע שבדורנו קוראים למלאך המות "כך מנהג
העולם, כך עושים כל העולם". וזה הענין של תכלה רגל
מן השוק (שבת סא, א), אין לנו שום ענין עם השוק, מה טובו
אהליך יעקב (במדבר כה ה), שלא היו פתחיהן מכוונין זה נגד
זה (ר"ש י"ט), והכוונה שלא היה ענין כלל מה עושה השכן,
אין החבר נוהג וכדו', וכן מצוינו באמהות הק' שהיה ענין
קשור על האלה (ב"ר ס"ו ט"ז) דהיינו שענין הקיף את האהל
שלא יראו איך "מנהג העולם".

וברמב"ם איתא שאם אדם רואה שאינו יכול לקיים
תומ"צ כדת וכדין במקום ישוב יחד עם שאר אנשים כיון
שהוא מושפע מסביבתו, צריך הוא לילך למדבר ושם
יקיים מצוות ה' כהלכתו, ולעניינינו אין אנו דורשים לילך
למדבר, אלא שכל אדם ישים את עצמו ובניו ביתו כאילו
הוא נמצא במדבר ללא שכנים חברים ומכרים, שלא
יעניין אותו כיצד לבושים בני הבית של שכניו וידידיו,
וכיצד מנהג העולם בזה, אנו הולכים בדרך ישראל סבא
דרך אבותינו הק' ללא שינויים בזיז כל שהוא, ואין אנו
מסתכלים חוץ לפתח הבית. אברהם אבינו נקרא עברי
ע"ש שכל העולם בצד אחד והוא בעבר השני.

וצריך כמו כן לשמור על פתח האדם בשמירה מעולה
דלפתח חטאת רובץ, צריכים להשקיע הרבה עמל לקנות
בנפשיו הענין הנשגב של שמירת העינים, אנו ל"ה
ועינינו ל"ה זהו מזריגה גבוהה מאוד. יודוע מספרים
הקדושים שכשמסתכלים על נרות חנוכה זהו תיקון
גדול למי שפגם בעיניו לקדש אותם ע"י הסתכלות זו,
ויודוע מצדיקים שישבו שעות הרבה ליד נרות חנוכה ולא
הסירו עיניהם לרגע מלהביט בהנרות. הבורא ב"ה יזכנו
ל"לעכטיגע אויגען", ולבנים ובני בנים עוסקים בתורה
ומצוות באמת ולשמה, ושהתפילות יתקבלו לרחמים
ולרצון, הקב"ה יזכנו לגמח"ט ליכטיגע קוויטלעך, וזוכה
לאולה שלימה בב"א.

(שיחת קודש מכ"ק מרן רבינו הנור דוד חנוכה תשס"ה)

חזקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של
הגה"ה ר' זרח רונטל שליט"א

"צדיקים מבקשים לישיב בשלוה"

רוגזו של יוסף למען יוכל יעקב לישיב בשלוה

אי' ברש"י עה"פ "וישב יעקב", "ביקש יעקב לישיב בשלוה
קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישיב בשלוה אומר
הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב אלא
שמבקשים לישיב בשלוה, מדוע כשמבקש לישיב בשלוה
מקבל עשרים ושנים שנים קשות כל כך של רוגזו של יוסף,
והיה בכל אותם שנים בפילת המוחין בלי השראת השכינה.

התעוררות עשיו לתשובה

ולבנין בעז"ה עניין זה נקדים מה שמובא בעץ חיים (שער
א) שניצוצי הקדושה שהיו בראשו של עשיו והנשמות שהיו
משרשו של עשיו היו גדולים מהנשמות שהיו בשורשו של
יעקב"א. שנשמת ר"ע ור"מ ושמייה ואבטליון ורבי חנינא בן
תרדיון היו תחילה בעשיו. אלא שעשיו ר"ל נפל לקליפות,
ומגיל 15 עד פגישתו עם יעקב בגיל 97 חטא חטאים נוראים
ועצומים ברציפות של 82 שנים. וכאשר נפגש עם יעקב"א,
נזדכך ע"י כריעות יעקב"א וראית פניו הק', וכשהתקרב וראה
את כל משפחת יעקב"א ואין נראה בית יהודי על טהרת
הקודש עם פנים מאירות בקדושה ומלא אושר ושמחה וכל
טוב, נתהפך לבו של עשיו הרשע, וראה איך טעה כל ימי חייו
והפסיד את החיים האמיתיים. ועד כדי כך היה לו התעוררות,
שמובא בבעלי התוס' עה"ת שמה שאמר עשיו "נסעה ונלכה
ואלכה לנגדך", שכ"כ נתהפך ליבו של עשיו שביקש שיעזור
לו יעקב"א להתקרב בחזרה ליהדות ומוכן לחזור ללמוד היכן
שאחזו ביחד בגיל הבר מצוה בבית יצחק אבינו.

אבל יעקב"א ענה לו "למה אמצא זה חן בעיני אדוני".
ומביא רבינו עובדיה מברטנורא בספרו עמר נקא עה"ת דבר
נורא, שיעקב"א ידע שבאמת דינה כן יכולה להחזיר את עשיו
בתשובה, ובפרט שאז יהיה יעקב"א לא רק אחיו אלא גם חמיו
היה בודאי הנפר לטובה, אלא שיעקב"א לא הסכים לכך ולכן
הטמינה בתובה, שלא תחזירהו בתשובה. ואומר החת"ס שזה
לא בגלל שחשש לרחמינותה של דינה, שה' הבטיחו "כי לא
אעזבך" שלא יהיה שום א' מזרעו נעזב, ולא יתכן שדינה תרד
עי"ז ברוחניתה.

סירובו של יעקב להחזירו בתשובה

ולמה בכל זאת עשה כן, מביא הגאון הק' רבי אלחנן וסרמן
הי"ד את דברי הרמב"ם בהל' תשובה פ"ז שישנם עשרים
וארבעה דברים המעכבים את התשובה, ובמאירי (ב"ב דף ט) אי'
שאם מרוב הפלגת המרי וכובד הרוע שעשה חוטא ריבוי
כזה של עבירות שמעכבים את התשובה, אמנם אין הפרוגד
נעל לעולם בפני מי שיתייגע בעצמו, שאז יפתחו לו שערי
התשובה, אבל במצב כזה אין לאחריים לתת לו סיוע, ואין
ראוי להשיאו עצה לחזור בתשובה, ולהדריכו בדרכי התשובה,
שהרי הקב"ה אינו מסייע בעדו, וצריך להתנהג בדרכי קונו.
ויותר מכך מובא במקובלים, שאם היה עשיו נושא את
דינה, היה נולד אי מיד נשמת רבי עקיבא שהוא בסוד שער
החמישים, והיה מתקיים בקשת מרע"ה "שלח נא ביד
תשלח" - עי"ר, והיו ישר המשך בעמוד ב' <<<

"הלא אחיך רועים בשכם"

הוא המשביר בר ע"י עבודתו, וכשהלכו האחים הקדושים להמשיך שפע פרנסה לרעות את צאן אביהם בשכם הלך יוסף הצדיק בשליחות אביו לסייעם, כי בלי מידת יוסף קשה מאוד לייחד יחודים אלו כמ"ש באוהב ישראל הנ"ל.

והנה בספה"ק יערות דבש כתב הטעם במאז"ל (שבט קכ"ט) "לעולם ימכור אדם כל אשר לו ויקנה מנעלים לרגליו", דלאחר שנתקלה האדמה יש חובה ללבוש מנעלים לפי שארסו של הנחש הקדמוני שלט באדם והוא כרוך על עקביו יותר מכל מקום, ולכן צריך להפסיק בין העקב ובין האדמה לבד מיהו"כ ולבד במקום המקדש ששם אין שליטה לנחש הקדמוני ואז אדרב"י יש להסיר המנעלים מעל הרגלי.

ויתכן שלכן חנוך שהי' עבודתו ליחד ענייני הגשמיות לגבוה הי' תופר מנעלים, כי א"א להעלות הגשמיות לגבוה אלא א"כ יש לו מנעל ושמירה על הרגליו ושומר שלא יגבר עליו קליפת הנחש הקדמוני, וכתב שם בילקוט הראובני בשם המגיד מישרים הדמלאך מט"ט נקרא בשם נעל ורזא חלוצית נעל, משום דהוא נעל והוא מט"ט חוצץ באפי הוא נפשא ולא שביק לי' לאתדבקא במלכות קדישא עש"ב, ואין לנו שום השגה בזה אבל למד מזה שלאחר עבודתו של חנוך לייחד יחודים בתפירת מנעלים נעשה הוא בעצמו בבחי' נעל.

ובספה"ק שער התפלה (שער השמיני - נפול) האריך הרבה בענין עבודת העלאת הגשמיות, ובפרק א' שם הקשה על חלומו של יוסף "והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי" ולכא' הרי אמו מתה כבר ומדוע חלם באופן זה דיקא, ובפרק מ"ח כתב ליישב ענין זה בהקדם מה שארז"ל (בראשית ו' פ"ד ז) על "ויבא יוסף את דיבתם ורעה" מאי אמר "חשודים הן בניך על אבר מן החי וכו' תולין הן עיניהן בבנות ירה"ו וכו'", וכתב שם בשער התפלה שבודאי לא נחשדו בשתי ירה"ו בזה מ"מ יתכן שעכ"פ שמא מזה הי' בהם שלא יצאו מחמדת הארץ היתה כל וכמאל"ל (מועד קטן י"ח) "לא עשה מקצתו הרהר בלבו וכו'", וזהו שדרשו רז"ל (בראשית ו' פ"ד י"ג) "לומר שלא הלכו אלא לרעות את עצמן", נמצאת למד שעדיין לא כפו התאוה מכל וכל והלכו לרעות את עצמם לא כן יוסף הצדיק שכבר הכניע תאוותו מכל וכל.

והנה השמש מרמזת על בחי' ז"א שהם המיידות המשפיעות למלכות והירח מרמז על בחי' מלכות שהרי הירח מקבל מן השמש, ולכן יוסף הצדיק שזכה להמליך שמו ית' על כל אבריו וגידי הראו לו בחלומו השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לו, כלומר שהוא תקן את היחוד הנצרך בעולם העשי' והעלה אותו לשרושו ע"י הכנעת חפצי הארציות, ואחד עשר כוכבים מרמזים ל"א סממני הקטורת שעל ידם מעלים י"א אורות שנפלו בין הקליפות בחטא אדם הראשון ע"ש, וסיפר זאת יוסף לאחיו בכדי שיתנו להם לזה לתקן את עולם העשי' כאשר יוכלו, עכדה"ק של שער התפלה.

והנה חנוך חי שס"ה שנים כמנין ימות החמה, ולפ"ד השער התפילה הנ"ל יתכן לרמז בזה דכיון שהוא הי' עוסק לייחד ענין הארץ לגבוה ובכל תפירה ותפירה הי' אומר בשכמל"ו, "הי' הוא דכומת השמש המשפיע לירה, ולכן חי על האדמה כמנין ימות החמה.

ומכיון שיוסף הצדיק קיבל קדושתו מבחי' המלאך מט"ט ונקרא בשמו "נער" ונשלח לשכם לסייע לייחד הארציות התחתונה לקדושה העליונה, יתכן שהי' מעורר את האחים הקדושים על בחי' נעל הנזכרת שהיא הנצרכת לתיקון העולם החומרי.

ומכיון שלא הי' השעה מוכנת לכך נסתבב הדבר שמכרו את יוסף למצרים, ורמז הנביא בהפטרה דפרשתן "על מכרם בכסף צדיק ואביון במחיר נעלים" הרי נרמז לנו בזה שהי' שם ירכוח בענין נעלים, שכמובן אין לנו שום השגה בזה.

ויתכן שלפ"כ נרמז ליוסף שהאחים הקדושים נמצאים "בשכם" שהוא ר"ת "ברוך שם כבוד מלכותו", כי התיבות "לעולם ועד" שנחסרו מנכפי החיות הם כנגד שתי הכנפיים האחרונים של המלאכים שבהם מכסות את רגליהם, ונרמז בזה שהתיקון שנחוץ להשלימו נוגע לרגלים שלזה יועיל יוסף הצדיק שיש בו נשמת חנוך שהי' תופר מנעלים והמלאך מט"ט שהוא בעצמו בבחי' נעל.

בספה"ק אוהב ישראל כתב לבאר רמז הכתוב "ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם לך ואשלחך אליהם ויאמר לו הניני", וכתב האוהב ישראל דמה שארז"ל שלא הלכו אלא לרעות את עצמן א"א לפרש כפשוטו, אלא שכל כוונתם לייחד ולקשר שורשי נשמותיהם הקדושים עם מלכותו ית' ועי"ז יושפע שפע רב בכל העולמות וזה הכונה שהלכו לרעות בשכם "בשכם" ר"ת "ברוך שם כבוד מלכותו", אלא שיוסף שהוא בחי' מידת היסוד הי' צריך להצטרף אליהם לסייע להם בעבודתם כי א"א לייחד שום מידה זולת מידתו של יוסף, לכן ביקשו יעקב אבינו שישפיע אליהם יוסף לסייע בעבודת קודש זו אולי עי"ז יוכלו לזנוע הצורך לרדת למצרים ע"ב.

וביאר שם עוד רז"ל אמרו שבזמן הגלות נתמעטו כנפי החיות, כי בחזון ישעי' כתיב "שש כנפים לאחת" ובחזון יחזקאל כתיב ארבע כנפים לאחת, ואיתא מהארז"ל דשש הכנפים הם כנגד שש האותיות "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", וזהו שכתוב "הלא אחיך רועים בשכם" שבזמן הגלות שאז הם בבחינת "רועים" וכמ"ש "צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים", אז הם בבחי' "בשכם" שנחסרו התיבות "לעולם ועד" מתיבות היחוד בשכמל"ו ע"ש.

והנה א"ע"פ שאין לנו שום השגה בעניינים גבוהים אלו אולי נוכל לומר בדרך רמז עפ"מ"ש בילקוט הראובני בשם מקובלים, דחנוך שלקח אותו אלוקים טרם זמנו וכתב רשי"ל (בראשית ה"ב) ש"הי' קל בדעתו וכו'", נתגלגלה נשמתו ביוסף הצדיק, ולכן זכה לדעת שבעים לשון, כי המלאך מט"ט יודע שבעים לשונות והוא המלאך שלמדו. וזהו שרמז הכתוב "והוא נער את בני בלהה וגו'" כי המלאך מט"ט נקרא נער, וכמאל"ל דפסוק "נער הייתי גם זקנתי - שר העולם אמרו", ועי' בתוספות שם מ"ש בזה, ויוסף - שעשה לו אביו כתונת פסים היתה בו נשמת חנוך ופסים נוס' פ"סקין ג"רין יוסף מט"ט.

והנה עוד הביא בילקוט הראובני (פרשת בראשית) מספר עשרה מאמרות דחנוך הי' תופר מנעלים, ועל כל תפירה ותפירה הי' אומר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ובשכמל"ו בגימט' חנוך ומטטרון.

ובספה"ק באר מים חיים (פרשת מקץ) ביאר ענין עבודתו של יוסף הצדיק דהיא לייחד ולקשר כל ענייני ששת ימי המעשה לשרושם העליון, כי ששה פעמים הוי' בגימט' יוסף ומידתו נרמזת בפסוק "כי כל בשמים ובארץ", ותרגומו ד"אחיד בשמיא וארעא". וביא' שם דזהו סוד עבודתו של חנוך שהי' תופר מנעלים ועל כל תפירה ותפירה הי' מייחד יחודים, כי הבין שאין דבר בארץ מדבר הקטן שבקטנים עד הדבר הגדול מחוט ועד שרוך נעל שאין בו יחוד שמו יתברך. וזהו בחי' הקרבנות שנאמר בהם "אשה ריח נחוח לד" מה שלא נאמר בו בכל התורה ומצות, כי יחוד הקרבנות נעשה מדברים גשמיים ונתקרב לשמו ית', וכן שולחנו של אדם כשאוכל כראוי נחשב כקרבן המכפר. וכתב שם דבחינה זו נוקבת ויורדת עד ביאת הנשיאין וזה כל עיקר עיכוב ביאת המשיח במימים אלו שקראים עקבתא דמשיחא, לפי שצריך לתיקון דברים אלו שאדם דש בעקביו לקשר את השכינה בדברים התחתונים הנעשים בגשמיות הארץ, ולזה נקראים ישראל שארית יוסף כי זה עיקר עבודת האדם לבוא לבחינת יוסף ליחד הארץ לשמים.

וביאר שם דיוסף הצדיק רמז לשבטים הקדושים שיקחו להם ג"כ דרך זו, "אחיהם האחד יאסר בבית משמרם ואתם לכו הביאו שבר רעובן בתיכם", שגם בשעת אכילה ושתי' יש להשאר מקושר להאחד יחיד וימוחד.

וידוע ד"ברוך שם כבוד מלכותו וגו'" מרמז על יחודא תתאה שעניינה לגלות מלכות ית' שגם בעניינים הגשמיים, ויוסף הצדיק שהי' בו נשמת חנוך שנהפך למלאך מט"ט נשלח ע"י יעקב אבינו לסייע לשבטים הקדושים לתקן ענין זה שהיו רועים בשכם שהוא ר"ת "ברוך שם כבוד מלכותו", וחנוך הי' מכיון ענין זה בכל תפירה ותפירה ויוסף הצדיק המשיך בעבודתו זו ביתר שאת, כי חנוך נלקח לשמים ונהפך למלאך אש ומלאך זה ממונה להשפיע מזון לכל שרי אמונת העולם ונקרא בשם מטטרון שהוא בבחינת ממטיר מטר כמ"ש בילקוט הראובני בשם סודי רזא, וכן יוסף הצדיק

מגיעים ע"י בני" לשער החמשים דקדושה והיה נחסכים גלות בבל מדי יון ואדום, ובתקופת מרע"ה היה כבר מגיע הקץ. ובגלל שדינה היתה רביה ולא נישאה לעשיו, לכן הי' צריך להוציא נשמת רבי חנינא זה נשמה לרדיון בשכם, ונשמות התנאים והנבז"ק שעדיין לא נתקנו. והיו צריכים עבור זה לעשות דרך ארוכה לגלות בין האומות ולהוציא אותם ניצו"ק, שהרי לא גלו ישראל בין האומות אלא כדי שיתוספו אליהם גרים, שהכונה לניצו"ק שבין האומות.

סירובו של יעקב שלא ימות קודם זמנו

ובדאי ידע יעק"א כל מה שאומרים המקובלים, ובכ"ז אומר הברטנורא שיעק"א לא הסכים לעזור לעשיו עם דינה. וכדי להשיג אפס קצה הבנה בענין זה נביא בעז"ה מה שמבואר בספר אוצר הגדולים אלופי יעקב לבעל הסבר נפתלי פשט מופלא. שכיון שעשיו היה מין כופר ואפיקורס שעשיו אמר שר"ל "לית דין ולית דיין" אחרי פטירת א"א, וכן מצינו שכפר בשכר המצוות, ובמס' ע"ז דף י"ז א' שכל הפורש ממינות - מיית - שכל הלכוד במינות ובאפיקורסות, כשחזר בתשובה מיד ימות, (וכן הוא במרכ"ם בה"ע"י) כדי שלא יהיו לו שוב ספיקות כאלו.

וא"כ א"ש נפלא שאם היה יעק"א עוזר לעשיו ונותן לו את דינה, הי' באמת חוזר בתשובה הגם שהיו קורים כל התיקונים, אבל למחרת היה עשיו מת כדי הפרש ממינות, [ויתכן שהיה אז נקבר לגמרי במערת המכפילה - שהרי חזר בתשובה, וחתן מוחלים לו כל עונותיו], אבל כיון שאמרה רבקה "למה אשכל גם שניכם ביום אחד", אזי בשעה שהיה חוזר בתשובה - ומת, היה צריך ג"כ יעק"א אחיו למות ח"ו לפני זמנו ארבעים ותשע שנים. ועדיין בניו קטנים, שאולי רק ראובן היה בגיל בר מצוה, ויוסף הצדיק שצריך להעביר לו את כל התורה עדיין היה תינוק קטן, וא"א להשאיר יתומים קטנים בלי חינוך. וזהו שאמר יעקב "ואני אתנהלה לאיטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים", והכריע יעק"א שהאריכות ימים שלו עדיף מהתשובה של עשיו שיחיה רק יום אחד. וכעשיו אומר לו: "נסעה ונלכה ולאכה לנגדיך" וכדיבארנו לעיל, אומר אלו, "אדוני יודע כי הילדים רכים וכו' ודפקום יום אחד ומתו כל הצאן" וכו'. שהרי אם יעק"א יחיה רק יום אחד יפגעו צאצאיו והנשמות אשר תלויים בו שהיו ג"כ בצאן.

קפץ עליו רוגזו - למען התיקון בגלות

והשתא לפי פירוש זה, יתבאר ג"כ שאר העניינים באופן מופלא, שכיון שיעק"א לא הסכים לעזור לעשיו לחזור בתשובה, וחזר לשעיר, לכן כדי לברר אותם נשמות גדולות של תורה שבע"פ ר"ע ר"מ שמעיה ואבטליון וכו' יצטרכו להיות גליות, ובסוף גלות אדם הארוכה יבוא התיקון. ולכן אחרי המעשה של יעקב שגרם לעשיו לחזור לשעיר ממשכה התורה הק' בסוף פר' וישלח לספר על אלופי עשיו שעתידין למלוך. והאלוף האחרון הוא אלוף מגדיאל, ומפרש"י שזה איטליא של רומי שממנו יצא טיטוס ואדריאנוס וכל הנצרות, וכמובא בארז"ל בשו"ת בפר' וישלח שאותו האיש ששמו ישו"ע ימ"ש, הוא עיבור של עשיו הרשע בעצמו שנתגלגל כממזר ישראל [ולכן יש בשמותיהם את אותם האותיות], ולכן מכונה "אותו האיש" שרצה להרוג את יעק"א, והמשיך לעשות צרות בגלגול השני ג"כ. ואצלם יצטרכו בני" להיות בגלות האחרונה גלות אדם. ומובא בדרשות רבי יוסף נחמיה מקראקא שלפ"ז נבין זה מה שכותב המדרש המובא ברש"י שנתירא יעקב איך יוכל לכבוש ולעמוד מול הקליפות האלו, כיון שהוא גרם למציאתם וקיסרוגם ע"י שריחק את אחיו עשיו.

וזה גם הביאור שביקש יעק"א לישב בשלוה שביקש לישב בשלוה בגלות אדם ולא לחשוש מאלו האלופים שח"ו יארמו לקלקל את בניו בגזרותיהם ומעשיהם הרעים יבטלו שנות הגלות, וכן שיוכלו בני" בסוף הגלות לכבושם ובפרט שיהיה בכוחם לבטל את קליפת עמלק נכדו של עשיו, ולפ"ז הביאור "קפץ עליו רוגזו של יוסף", אינו עונש, אלא להיפך שכדי שבאמת יוכל יעק"א לישב בשלוה לגבי שנות גלות אדם בלי לרדוג את אותם הדאגות הנ"ל, היה חייב להיות כל מעשה דיוסף הצדיק, שיתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים וכל הברירות שם ובשנות הגלות, כדי שיוכלו להגיע בסופו של דבר לתיקון השלם בב"א.

הלכות חנוכה

הנה הלכות חנוכה רבים הם וא"א לפרט כל ההלכות, ע"כ נביא כאן ההלכות וההליכות היותר מצויים ואינם ידועים כ"כ. והנה מצאנו שתקנו חז"ל ב' מצוות בחנוכה, הדלקת נרות, הלל והודאה, וכל ההלכות מסתעפים מזה. ע"כ נפרט ההלכות לפי סדר זה. אך קודם נביא כמה גרגרים עניני הכנה לחנוכה והנהגות בימים אלו המובאים בפוסקים.

הכנה: לימוד הלכות חנוכה: "יש לנו לדעת שצריך להבין ולהשכיל בכל מצוה ומצוה לדעת סיבתה וענינה כי כל אחת מהן יש לה ענין גדול ונכבד והמשכיל בהם תתעלה נפשו בעולם הרוחני ותדבק בעליונים משרתי לעיניו להדבק עליהם לעבוד בורא עולם, ומן הענין הנכבד הזה יצא לו שיחמוד ויכסוף לקיים כל מצווה, וכאשר יקיים אותה מצוה יעשה אותה בכוונה נכונה שלימה ונאמנה במחשבה טהורה, ולא יעשה מצוות אנשים מלומדה דרך הרגל בלי כוונה" (שער העבודה המיוחס לרבינו יונה). וכן איתא במאירי (ספ"ק דבי"ק) וז"ל: "התלמוד מייפה את המעשה ומשלימו והמצוה המהודרת יותר "כשיוצאת מפי היודע עניינה", ע"כ.

הכנת נרות חנוכה: הזהיר בנרות חנוכה צריך להקדים שני ימים קודם לתקן הנרות ולהזמין שמן זית זך להדלקה ולהעלות מ"ד פתילות וכו' (לשון ר"י סג נתיב הרמב"ם).

ערב חנוכה: "השפע והבהירות שמוריד הבורא לישראל מתחלת מחנוכה כי עד חנוכה הוא הושענא רבה שהוא גמר חתימה. הלכן ערב חנוכה היא גמרא חתימה ובחנוכה מתחיל השפע (תולדות אהרן - יזיאמיר).

נבואת חגי: (פ"ב פסוק י"ג) נאמרה ביום כ"ד בכסלו, אשר על כן יש שנהגו לקרוא נבואה זו בערב חנוכה (בא"ח פ"ח). וכבר לימדונו רבותינו (סנהדרין ק"א) כל הקורא פסוק בזמן מביא טובה לעולם ע"כ.

מהותם של ימי חנוכה: ימי חנוכה נקראים מועד ונכללים בפסוק אלה הם מועדי (תיקוני זוהר וביאור ביטשה"ט). ימי חנוכה אין להתעצב בהם כי אם להראות ששון ושמחה על כל הטוב שעשה עמנו אלוקינו בימים אלו (סדר היום). סימן הוא בדינו "חנוכה" - חן, בכ"ה בכסלו מצאו חנוכה מצאו חנינה, והיינו שבימים אלו אפשר למצוא חן וגם חנינה מאת הקב"ה (מחזור ויטר).

הנהגות בימי חנוכה: לימוד התורה: בספרים הק' עוררו שיש להרבות בלימוד התורה בימי חנוכה (פמ"ג). וביאר הדיות והתשלול בעבודה ובג' עמודי עולם וכל מפני זה אנו מחוייבים בימי חנוכה ללמוד תורה ועבודה בלבד זו תפילה והודאה וגמ"ח במזון בוגר עכ"ל יעו"ש עוד דבריו המתוקים. וכן בשלה"ק ז"ל, "הימים הקדושים האלה ראויים ביותר להתמדת התורה מבשאר ימים" עכ"ל. "והלימוד היא ענין גדול בחנוכה כי אז נמסרו סודות התורה למשרע"ה" (בכור יהודה בשם חת"ס).

דינים הנוהגים לפני הדלקת נרות: אכילה: משהגיע חצי שעה קודם זמן הדלקה אסור לאכול פת או מזונות יותר משיעור כביצה, אבל טעימה עד כביצה מותר (כמו בדריקת חמץ). ויש מחמירין אף בטעימה (א"א מנבשטאטש). ולצורך גדול אפשר אפי' הרבה (מצוי באנשים החולקים קודם ההדלקה לאדמור"י וכו'). אף בחורים המדליקים מדין מהדרין שייך בהם איסור זה, וע"כ ההולכים לאסוף מעות מבעו"י צריכים להקפיד בזה. אשה ממתנת לבועלה יכולה להקל באכילה (בבית לוי). נוסע לעיר אחרת ויש לו זמן מוגבל, אם צריך לחזור והמנורה עומדת מוכן בביתו להדליק מיד כשחזר, אין לאסור האכילה (שבה"ל ח"א).

לימוד: אסור להתחיל ללמוד משהגיע חצי שעה קודם זמן הדלקה (מחצת"ש). וכ"ש משהגיע זמן הדלקה. והמקילים להתחיל תוך חצי שעה יש

להם ע"מ לסמוך, וטוב להעמיד שומה. ואם התחיל ללמוד, משהגיע הזמן צריך להפסיק (ב"ח מהרש"ט). הלכות חנוכה יש מתירין ללמוד (אורחות רבינו).

החייבים בהדלקת נרות חנוכה: מצוות הדלקת נר חנוכה מעיקר הדין יוצאים כשמקיימים נר איש וביתו והיינו שאחד מבני הבית מדליק ומוציא את כל בני הבית, אך המהדרין נוהגים שכל אחד ואחד מבני הבית מדליק לחוד וכל אחד שמדליק מוסיף בכל יום נר אחד, והמנהג שכל אחד מב"ב מקיים המהדרין ומכוונים שלא לצאת בהדלקת בעה"ב (שו"ע רע"א).

נשים: חייבות בנר חנוכה. מ"מ כשבעלה מדליק אינה צריכה להדליק (אף למנהג המהדרין), כיון שהן טפלות לאנשים (ולכן אם הם נמצאות לבד מדליקות). ואף בנות לא מדליקות כיון דעיקר תקנה הוא להדליק בחוץ ואין כבודה לצאת לחוץ, ואף כהנים שמדליקין בפנים מנהג לא זה ממקומה (חת"ס).

קטנים: קטן שהגיע לחינוך (שיכול להדליק לבד ומבין ענין נס חנוכה כ"א לפי חרפותו) מחנכין אותו להדליק נרות חנוכה (מ"א). לכתחילה יתכן את הקטן להדליק נרות שדולקין חצי שעה כדי לחנוכה להדליק כעיקר המצווה (שבה"ל). ומדינא סגי שידליק נר אחד בכל לילה (מ"ב). יש מי שמחדש שחינוך הקטן לנר חנוכה הוא ע"י שהגדול מדליק והקטן רואה (כלי מנחה, הגי"ש). ויש שסמכו ע"י בער"ש. קטן אינו צריך להדליק דווקא שבמנן זית. קטן שהגדיל באמצע ימי חנוכה ונוהג להדליק בתחילת השקיעה באותו יום ידליק אחרי צאה"כ (בבית לוי). ולגבי שהחיינו יכול לסמוך על שהחיינו שברך ביום א' אף שהיה קטן ויש היודר שיקח פרי חדש וכו"ב ויברך ע"י שהחיינו.

הדלקה שלא בבית: כמה דינים מצויים באופנים שאינם יכול להדליק בביתו

א) עיקר מצות ההדלקה בביתו שהוא דר שם בקביעות, ואפי' אם אוכל סעודה בבית אחרים אינו מדליק שם (שו"ע מ"א. ויש שדייקו מהב"ח דמותה, וכמו"כ דייקו מהט"ו ודשנהו באכילתו הרבה זמן בבית חבירו מותר. אבל הפוסקים לא נקטו כן). ב) אף בהולך בביתו או נוסע לעיר אחרת ודעתו לחזור לביתו ובאותו יום, צריך לצאת מביתו לאחר זמן ההדלקה כדי שיוכל להדליק בביתו, או שיחזור בלילה. [ובאופן זה עדיף להדליק בלילה מאוחר מאשר להדליק מוקדם לפני השקיעה אחרי הפלג (שבה"ל)]. ג) במקום הצורך כגון שנוסע לעיר אחרת מבעו"י ושוהה שם זמן רב במשך הלילה, כמו שמצוי שנוסעים להורים לסעודה ושוהים שם, יש פוסקי זמנינו שהתירו (ויעשה שאלת חכם). וכמו"כ בדיעבד כשכבר נמצא בבית אחרים ואין באפשרותו לחזור בכדי שיוכל להדליק בביתו במשך הלילה, ידליק במקום שנמצא. אך לכתחילה יקפיד מאוד להדליק דווקא בביתו. ד) אך אם מתארח לכמה ימים (פ"ח) - ויש שהקילו אף יום אחד (דיוק מהט"ו), היות וכעת שם הוא דירתו מדליק בבית אחרים. ה) בנות שנוסעות מבית הוריהם למקום אחר להתארח אצל קרוביהן, אינן יוצאות חיוב הדלקה ע"י הדלקת אביהן בביתם, וצריכים להשתתף בפרוטה בבית המארח (או נדבה). ואם הגיעו מאוחר ולא השתתפו בפרוטה צריכות להדליק בביתם. ו) בחורים: יש לחלק כך, דאם אוכלים וישנים בביתם מדליקין בביתם. וכמו"כ אם אוכלים וישנים בישיבה מדליקין בישיבה. ועדיף להדליק בחדר שישינים שם. ואם אפשר לאכול שם גם סעודה עדיף יותר (שו"ת שבה"ל). ואם זה בנין אחד אין נפק"מ היכן מדליקין (שם). ואם נמצאים בשעת ההדלקה בביתם, אף שחוזרים לישון בישיבה יכולים להדליק שם. (ואין הם חומים לנשים נשואים שעיקר דירתם בביתם) אך אם גיגלים במשך השנה לאכול בישיבה וישנים בביתם תלוי היכן היא עיקר שהיתם (שו"ת שבה"ל).

שליח שהדליק נר חנוכה ואירע שריפה

מי שלא היה בביתו ושלח שליח להדליק לו נרות חנוכה, השליח הדליק כפי שהתבקש, וקרתה תקלה שלא באשמת אף אחד, והנרות גרמו לשריפה. המשלח טוען אין שליח לדבר עבירה ושנינו "שלח ביד פקח הפקח חייב", ולכן אני פטור, מצד שני טוען השליח, אם כן לא קיימת מצות נר חנוכה, הצדק עם מי?

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: בקבוקים שיש עליהם פקדון של 30 אגו' האם אפשר לזרקם לאשפה, או שיש ענין לדרוש את הפקדון משום בל תשחית?

תשובה: נאמר במסכת חולין (דף צא ע"א) "ויותר יעקב לבדו", אמר רבי אלעזר שנשתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם, וכל כך למה לפי שאין פושטין ידיהן בגול. ופירש"י דכל כלים החשובים ומקשה כבר העבירן את נחל יבק, כדכתיב ויעבר את כל אשר לו, והוא נשאר על פכין קטנים שלא הספיק להעביר וחשכה לו. וביאר המהרש"א מדכתיב שהעביר כל אשר לו, על כרחך מה שחזר שוב ונשאר שם, לא היה אלא בשביל דבר מה שלא היה נחשב לכולם, והם הפחותים שבכלים.

הוטעם שהקפיד על כך ביאר החיד"א בספרו פני דוד (פרשת ויצא אות ט) דידוע מה שכתב האר"י ז"ל שהעושר הוא שפע היורד מלמעלה, ולכן רבי היה מכבד את העשירים שהם נשפעים שפע ברכה מן השמים, עכ"ל. ובליקוטי תורה (פרשת וישלח) כתב ז"ל: ארז"ל שיעקב חזר על פכים, כי להיות שנשפע מלמעלה, אם אינו צורך לו, לא היה נותן לו אותו דבר הקב"ה, לכן חזר על פכים קטנים, כי אם לא היה חוזה, היה נראה כאלו אינו רוצה אותו, וכל דבר הנשפע מלמעלה צריך להדר עליו לכן חזר להורות שחביב עליו.

ובאורחות צדיקים (שערי הצניעות) כתב, יהיה נדיב במקום שראוי לו להתנדב, ובמקום שאין ראוי לו להתנדב יהיה צינן ויסקול כל זה במאזנים של תורה. וילמד מיעקב אבינו שהיה צינן שאין דוגמתו, ששכח פכים קטנים וחזר עליהם, ומצינו במקום אחר שהיה וותרן שאין דוגמתו, כמו שדרשו רז"ל, "בקברי אשר כריתי ל" (בראשית נ ח), מלמד שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית לבן ועשה כרי, ואמר לעשו טול בשביל חלקך במערה, היש וותרן כזה? לכן מזה ילמד האדם שלא יפזר לריק ושלא לצורך. ובמקום מצוה, כגון בצדקה ובשאר מצוות התלויות במעוה, יהיה וותרן גדול, כדי להשיג מעלות עליונות.

וכתב בפלא יועץ (ערך כליית) לא יפזר ויאבד ויוציא הוצאות מרובות במקום שאינו צריך, שהרי תורה חסה על ממונם של ישראל, ואפילו שוה פרוטה יהא חשוב בעיניו הרבה שלא להניחו ליאבד, שכן מצינו ביעקב ע"ה שסינן עצמו על פכים קטנים, ואף ישירי עם שמרבים עשות טוב לא מפני זה הותר להם לפזר ולעבור על בל תשחית, שהרי עדיין לא העשירו את כל הענינים ועתידיים ליתן דין וחשבון במה הוציאו את ממונם אשר הופקד בידם.

וביתר ביאור כתב בספר החכמה ומוסר (ח"א סימן קפא) התורה אינו רוצה שישפיק האדם ממונו לחנם, כי יש לנו להאמין כי מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה, ואם יפקיר ממונו הרי מגלה דעתו שמזונותיו תלויים בכוחו ועוצם ידו, ואני ארויח, ולכן באתה התורה להודיע, כי כל פרוטה ופרוטה למעלה חשבון גדול הוא.... כי הרבה זכיות צריך האדם לכל פרוטה ופרוטה.

ולפי זה אולי גם לגבי בקבוקים, אמנם זה פכים קטנים מאד, אבל צדיק אינו מבזבז אותם, כי זה שפע שנשפע עליו משמים, זה מהמזונות שנגזר עליו בראש השנה, ואיך יזרוק את זה לאשפה.

אלא שכתב במשנ"ב (סימן טו סק"ג) כשרוצה להחליף ציצית שלו בציצית חדשים ומהודרים יותר, שאם הישנים הם שלמים וראויים להתן לבגד אחר, יש מן האחרונים שכתבו דיוהר להתייר הקשרים והכריכות שלהם, ולא להפסיקן ולקרוע אותן, כדי שלא יכלה אותן, וכבר אחז"ל לא ישפוך אדם מי בוור, ואחרים צריכין להם, והחיי אדם כתב במקום שקשה בעיניו הטרחה להתייר מותר לנתקם, ואין בזה משום בל תשחית כיון שאין עושה דרך השחתה.

ולפי זה גם בענינינו כיון שאין מקבל את הכסף מיד, אלא שצריך לטרוח אחר זה, אין זה נקרא שזרוק את כספו, אלא שחש על זמנו, וקשה בעיניו הטרחה, בזה אין צריך לשמור על הבקבוקים כי איבוד זמנו הוא בל תשחית גדול יותר מאיבוד ממונו.

מה לימד אותנו התניא?

שהאדם נמשך לפעמים לתאוות ויש לו תמיד מלחמות גדולות בעבודת השם, אין זה אומר שהוא מצד עצמו רע, אלא שבו נפש הבהמית המושכת למטה, ומלחמתו תמיד הוא להכניעה".

"אכן", מצטרף אליו זלמן בער, "כמו שלמדנו שאפי' אם נופלים לו בשעת התפילה ממש מחשבות זרות וכדו', אל יפול רוחו בקרבו, כי זה ממש כמו אחד שעומד להתפלל, וסמוך לו נעמד איזה גוי רשע אשר מנסה כל העת להפריעו ולבלבלו בתפילתו. ואדרבה, כגדול התעצמות ההתנגדות של הנפש הבהמית והסטי"א, זה מוכיח שהנפש האלוקית פעילה ונכשבת עוד ועוד שטחים בעיר קטנה שלנו".

מוח שליט על הלב-

"ולמרות כל המלחמה הכבדה", ממשיך מענדל את השיח מאותה נקודה, "הבהיר לנו הרבי ברורות ש"הרשות נתונה לכל אדם לעשות לדבר ולחשוב גם מה שהוא נגד תאוות לבו והפכה ממש, כי גם בשעה שהוא חומד ומתאוה איזה תאוה גשמית בהיתרו או באיסור ח"ו יכול להתגבר ולהסיח דעתו ממנה באומרו בלבו איני רוצה להיות רשע אפילו שעה אחת כי איני רוצה להיות מופרד ומובל מה' אחד בשום אופן". ובה הכיח לנו הרבי שמצד טבע הבריאה, ה' נתן שליטה וממשלה למוח על הלב ולכן הנפש האלוקית שבמוח מושלת על העיר קטנה".

קרוב אליך הדבר-

"כאשר נתבונן", אומר לייבוש, "שבעצם ספר התניא הוא ספר הדרכה שנוכתב בדיוק במטרה שהלומדים בזה ממנו יקחו לעבוד את השם, וכל אות ואת מדיוק בתכלית הדיוק, עד שאפילו אם לכתוב תיבה עם וי"ו או בלי וי"ו ישב הרבי זמן רב ושקל הדבר".

"אם כן כאשר הרבי נותן לנו הדרך ואומר שזהו כונת הבורא "כי קרוב אליך הדבר מאוד" זה אומר שאכן בידינו הדבר, ע"י שנתבונן שבכל אחד מישראל מוטבע אהבה נסתרת מאבותינו, ועל ידה יכול אפילו הקל שבקלים למסור נפשו להש"ת. ומזה יעשה האדם ק"ו לעצמו, שאם הקל שבקלים יכול למסור את כל חיות נפשו כדי לא לכפור באמונת השם, בוודאי ובוודי שאנו יכולים להתגבר על נסיונות היצר שקלים הם הרבה מלמות על קידוש השם - ולזכות לחיות על קדושת הש"ת למען שמו באהבה, מכח אותה אהבה טבעית.

לעשותו-

"ולכן", מסיים פנחס'ל, "כאשר נגיע לחלק המעשה, נתבונן שבעצם כל המצוות עשה כלולים במצוות אחדות השם "אנכי", וכל המצוות לא תעשה כלולים ב"לא יהיה לך אלהים אחרים", כי העבירות הם סטרא אחרא, ולשתי מצוות אלו הרי יש לנו את הכח הפנימי להתגבר".

"אמנם, צריכים לזה הזריזות, והשמחה, ולהסיר העצבות שמגיע מטמטום הלב כאבן, אשר כמו שני בני אדם המתאבקים זה בזה, העצלות והכבדות גורמים ביותר לכשלון במלחמה".

"כעת, ניגש לחלק ה"מבטשין", שיסייע לבטש את החומר שיאיר ויתפס עלינו אור הנשמה, וע"י ביטוש החומר שזהו הגוף נגיע לאהבת ישראל אמיתית כי רק הגופים מפרידים לאחדות ישראל, ולהיות שפל בפני כל אדם, שכל אחד במצבו ובמקומו נלחם עם היצר ומבטשו, ומי יודע אם אני במצב של השני גם הייתי מנצחו".

"ועי' המעשים טובים שהם ה"שמך" לאור השכינה, יזכה אדם לעשות זירה בתחנותים ולהביא לתכלית השלימות של ימות המשיח בעגלא דידן אמן!".

יד ליד ניתנה במחול, ויחד פצחה כל החבריא בריקוד לוחט סביב השולחן "אשרינו מה טוב חלקינו ומה יפה ירושתינו"...

בית המדרש האיר באור יקרות, אף מנורת השבת וי"ט העלתה אור חגיגי על שלל קניה, כל השולחנות נתקבצו מארבע קצוות ההיכל ונעשו שולחן אחד ערוך ומתוקן לקראת האי יומא טבא י"ט כסלו, האי יומא דקא גרים לכל ה"ימים טובים" שיש לכל יהודי ויהודי באשר הוא שם אשר מתהלך לאור החסידות בכלל ובעקבות התניא קדישא בפרט.

כולם נקבצו ובאו בהודאה על העבר ובקשה לעתיד לצאת בסיעתא דשמיא מן המצר אל המרחב בכל המובנים בגשמיות וברוחניות ובכל הענינים לטובה. ישבו החברים והטיבו לבם וביני לביני פצחו בזמר מעורר לב ונפש כאשר שמעו לפתע את הדפיקה על השולחן.

כולם הביטו אל ר' לייב שפניו האדימו מהתלהבות ועינו להבות אש, סביבו עמדו כמה בקבוקים צחחים וריקנים אשר יש בהם כדי להעיד אנה נכנס כל היי"ש הזה... ופתח ואמר:

"אחיי ורעיי, זה זמן כביר שאנו לומדים ומתעמקים בדברי הרב בעל התניא, מתהלכים אנו לאורו המאיר את האופל, ומנסים אנו לירד לעומקם של דברים ולהבין על בוריים. כעת הגיע הזמן לשאול את עצמנו, אם אמנם למדנו את התניא, "מה לימד התניא אותנו"? והיינו מה לקחנו עמנו כמוסר והשכל כאשר למדנו אז זה, האם הרגשנו איזה שינוי שנעשה לנו מעת שפתחנו לראשונה את דפי התניא וקראנו בלהט "תניא משיביעין אותו תהי' צדיק ואל תהי' רשע".

ידוע שהרבי נאסר וישב במיצר נ"ג יום כנגד ג"ן פרקים שבתניא. מתבקש איפוא שלא לריק יהיה יגיעתו, אלא צריך להתבונן מה למדנו מזה, סיים ר' לייב את נאומו כאשר הוא פונה אל בני החבורה ומעביר להם את רשות הדיבור.

מרגוע לנפשו-

"התבוננתי", פותח פנחס'ל בהיסוס קל, "אחר ששמעתי מכמה חברים שלכאורה התניא קדישא הוא ספר מאוד מחייב, הרי הוא מקיף כל רגע ורגע מחיי יהודי, מכיון שהוא ספר הנוגע מאוד למעשה. כל דבר שאדם עושה בתורה בתפילה ואפילו במייל דעלמא יש לזה משמעות - ע"פ דרך הרב. כמו"כ כל דיבור ומעשה ואפי' מחשבה הוא עם משמעות גדולה. כמו שראינו שאם אדם חושב על חבירו איזה דבר רע כעס או קפדנות וכיוצא בזה הרי זה כבר סטרא אחרא. והרי בכל זאת מבקשים למצוא דרך השווה לכל נפש בעבודת השם".

"אכן, פתחת את התניא וקפצו לנגד עיני המילים ובהם ימצא מרגוע לנפשו ועצה נכונה לעבודת ה'". והבנתי שזהו התשובה. כי אכן חלק גדול מהסיבה הגורמת לאדם קושי בעבודת השם, הוא הבלבול ואי מציאת דרך סלולה לה' ה', ולכן, כאשר הפציע אורו של התניא, אכן ימצא כל מבקש ה' "מרגוע" לנפש כי הוא מצא את הדרך. אכן הדרך להר השם תלולה היא ואינה סוגה בשושנים, אך עצם הדבר שיש לנו מורה דרך על כל צעד ושעל, הרי זה מוריד את בלבול הדעת שהוא אחד מהדברים המפריעים ביותר לעבודת ה'".

קרוב אליך הדבר-

"ובפרט", מוסיף בעריש, "שהמהלך של התניא מבוסס על "כי קרוב אליך הדבר מאוד", נמצא שהרבי משתדל לכל אורך הדרך לבאר שלא נפלאות היא ולא רחוקה לא בשמים ולא מעבר לים, אלא הדרך קרובה לכל אחד, אם קצרה ואם ארוכה, אבל ברת השגה, ה' זכנו" - מיחל בעריש.

נפש השנית-

"אני חושב", מהרהר זאנויל בקול, "שעצם המושג שאני מורכב משתי נפשות נפרדות שכ"א מושך לכיוונו, והאדם הוא בסך הכל עיר קטנה ושני מלכים נלחמים לכבוש את העיר הלזו ולהשליט את הנהגתם על אברי הגוף, זה לבד עשה לי הרבה סדר בראש, כי נתברר שזה

להחיות את בת המלך

הדף המרופט עף לו ברוח, מסתחרר במעגלים תוך שהוא מנמיך עוף, עד שנחת לרגלי רבי פינחס שעמד בשער החצר הודף את שער הברזל המחליד. רבי פינחס התכופף הרים את הדף התבונן באותיות הצפופות הכתובות בו ועויה את פניו במורת רוח. הוא נשקו בחרדת קודש קיפלו והכניסו לכיסו.

תרעומת משכבר הימים הייתה לו להרה"ק רבי פינחס מקאריץ על הנהגתו של המגיד הגדול ממעזריטש להפיץ חסידות בשער בת רבים ולהשקות מנהר היוצא מעדן לכל דורש ומבקש. טענתו הייתה שבאופן זה של הפצת המעיינות, עלולים סודות גבוהים ורמים להגיע לאנשים פחותים אשר אין ראויים לשמע עניינים נשגבים כאלו, והאחריות על כך גדול מאד.

והנה הגיעה לידו של הרה"ק מקאריץ הוחכה ניצחת לטענתו, כאשר נפלה לרגלו מגילה עפה ברוח מדברי תורתו של המגיד הק', סודות נוראים ונפלאים מכבשונה של קבלה וחסידות, אשר מתגלגל כדומן על פני השדה בחוסר כבוד.

"ראה", הראה לתלמידו של המגיד - ה"ה הרה"ק בעל התניא - את הדף המרופט שזנבות חציר עוד היו דבוקות בקצותיו, "ראה מה עולה מהנהגה זו. מי פילל שעניינים גבוהים אלו יסתובבו בחוצות על פני האדמה".

"אמשול לך משל למה הדבר דומה" - השיבו המגיד בנועם שיח.

הדאגה בארמון עלתה מיום ליום. זה כבר תקופה ארוכה שבת המלך מוטלת על ערש דוי, רופאים למכביר ביקרוה, רקחו סמי מרפא ותרופות יקרי ערך, אך שום שינוי לא ניכר במצבה. המלך התכונן סביב עצמו פוחר אצבעותיו בצעה. "ניסיתם הכל"? הוא שואל את הרופאים המרימים את ידיהם בייאוש. "לא נותר בידינו מאומה מה לעשות", הם מודים.

עד שהגיע רופא מארץ רחוקה, אשר לו יד ושם בחכמת הרפואה הטבעית, הוא בדק את בת המלך בכובד ראש, ואז נענה ואמר: "עלה בידי לאבחן את מחלת הנסיכה, ורואה אני אשר התרופה אשר יש תקווה שתוכל להועיל לה הוא שיקחו את האבן המרכיזית שבכרת המלך המפואר, האבן היקרה אשר היא תפארת כל הכתר, האבן אשר כיפיה המרהיב עין כך סגולות המרפא הטמונים בה. את האבן יש לטחון הדק היטב עד אשר דק לאבק. אולי נוכל לפתוח את פי הנסיכה אשר חתום וסגור, וכמה גרגירים מהאבק יחדרו לפיה, ואז תעלה לה ארוכה".

שר האוצר שעמד בסמוך נשך את שפתיו בפלצות כששמע את עצת הרופא, אך המלך לא הסתפק לרגע. "קחו את המרגלית שבכתרי, טחווה היטב, אולי גרגירים ספורים יחדרו לפיה ויחזרוה לארץ החיים".

"כך כלל ישראל בת המלך שרויים היום במצב של עילפון", סיים בעל התניא את דבריו, "הנפשות צחחים כמדבה מעולפים בחוסר חיות אלוקית ופנימיות הנשמה. במצב כזה אומר מלך הכבוד, קחו נא את כתרי היקרה, ואת האבן היקרה שבה, הלא הם פנימיות התורה וסודותיה, טחווה ופזורה בשער בת רבים, אולי יגיע זעיר שם וזעיר פה לפי ברתא דמלכא, ותחיה את הנפשות היבשות להאירם באור הנשמה הפנימית.

נענה לו הרה"ק מקאריץ וקיבל את דבריו, ולימים הודה המגיד לתלמידו שביטל את הקטרוג שנוצר עקב הקפדתו.